

απόψεις

Ο μηχανισμός της μείωσης της φορολογητέας ύλης με την συλλογή αποδείξεων

Σε πολλές από τις ανεπτυγμένες χώρες, με προεξάρχουσες τις Η.Π.Α., και για αρκετά χρόνια χρησιμοποιείται ως μέθοδος περιορισμού της φοροδιαφυγής η συλλογή αποδείξεων και η με τις αποδείξεις αυτές έκπτωση των οικείων δαπανών από το φορολογητέο καθαρό εισόδημα, ιδίως των φυσικών προσώπων.

Η λογική πίσω από τη μέθοδο αυτή είναι αρκετά ευκρινής. Αν ο κάθε ένας από εμάς, καταναλωτής αγαθών και υπηρεσιών, δύναται να περιορίσει το συνολικό καθαρό του εισόδημα με τη συλλογή αποδείξεων δαπάνης, τότε προφανώς αποκτά κίνητρο να τις ζητήσει από τον αντισυμβαλλόμενο του, ώστε να εκπέσει τον αντίστοιχο φόρο εισοδήματος. Η εφαρμογή της μεθόδου αυτής εντός ενός ευρύτερου ή στενότερου πλαισίου (κατώτατα ή ανώτατα όρια, είδος αγαθού ή υπηρεσίας, ύψος εισοδήματος κ.ο.κ.) μπορεί βραχυπρόθεσμα να οδηγήσει σε μείωση της ήδη γνωστής φορολογητέας ύλης, αφού οι συνεπείς φορολογούμενοι θα καρπωθούν φορολογικό όφελος, με την έκπτωση δαπάνης και τη μείωση της φορολογητέας τους ύλης, όμως μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα η εφαρμογή της μεθόδου αυτής θα οδηγήσει στη διεύρυνση της φορολογητέας ύλης.

Με κίνητρο την αποφυγή καταβολής φόρου εισοδήματος και μάλιστα υπολογιζόμενου με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, ο καταναλωτής ζητά επιμόνως το οικείο φορολογικό στοιχείο, αποφασίζοντας να επιβαρυνθεί τον ΦΠΑ επί της συναλλαγής, με την ιδιότητα του τελικού καταναλωτή, προκειμένου να αποφύγει τον υψηλότερο συντελεστή φόρου εισοδήματος. Αντίστοιχα, εκδίδοντας το οικείο νόμιμο φορολογικό στοιχείο που ζητά ο καταναλωτής, ο πωλητής του αγαθού ή ο παρέχων την υπηρεσία προσσυχάνει τα ακαθάριστα έσοδά του με το ποσό συναλλαγής και κατά συνέπεια και το καθαρό του εισόδημα, με τουλάχιστον μέρος της αξίας της συναλλαγής αυτής, καθώς ταυτόχρονα συμψηφίζει και τον ΦΠΑ εισροών του (δαπανών του) με τον εισπραχθέντα ΦΠΑ εκροών του, με περαιτέρω συνέπεια να περιορίζεται για αυτόν το πιστωτικό υπόλοιπο Φ.Π.Α. Ο μηχανισμός αυτός αλυσιδωτά οδηγεί κατ' ανάγκη τον επιτηδευματία να ζητήσει φορολογικό στοιχείο για τις αγορές του από τους προμηθευτές του και τον απομακρύνει από την επιλογή της ανασφάλιστης απασχόλησης του προσωπικού του, ώστε να μπορεί να δικαιολογήσει εκπιπτόμενες από τα ακαθάριστα έσοδά του δαπάνες. Είναι αντιληπτό, ότι η αλυσίδα αυτή συνεχίζει να δημιουργεί νέα φορολογητέα ύλη και τελικά να συμβάλλει στην αύξηση των εμφανών συναλλαγών,

της απασχόλησης, της κατανάλωσης και συνολικά του εθνικού προϊόντος, που συνιστά μέγεθος συναρτώμενο με την κατανάλωση, την επένδυση και τις δημόσιες δαπάνες.

Περαιτέρω, αν η μέθοδος αυτή της παροχής φορολογικού κινήτρου μέσω της συλλογής αποδείξεων συνδυαστεί με τη χρήση χρήματος που αποθησαυρίζεται μέσω του τραπεζικού συστήματος, τότε η προσπάθεια για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής και τον περιορισμό της κυκλοφορίας μη φορολογημένου κεφαλαίου (χρήματος) προφανώς θα αποδώσει ακόμη μεγαλύτερους καρπούς. Οι πληρωμές δεν θα είναι ευχερές να λαμβάνουν χώρα με χρήμα, ήτοι με κεφάλαιο που δεν έχει εμφανιστεί στο επίσημο τραπεζικό σύστημα. Αν μάλιστα, οι φορολογικοί έλεγχοι στηρίζονται και σε έλεγχο των τραπεζικών κινήσεων, τότε είναι δυνατόν να διευρυνθεί η φορολογική βάση. Κατά συνέπεια, ο συνδυασμός της αναγνώρισης δαπανών εκπιπτόμενων από το φορολογητέο εισόδημα, με τρόπο κατά το δυνατόν ευρύ, χωρίς όρια και περιορισμούς, και επιπρόσθετα υπό τον όρο η αναγνώριση αυτή να καθίσταται δυνατή μόνο αν χρησιμοποιηθεί κεφάλαιο εντός του τραπεζικού συστήματος προφανώς στοχεύει και επιτυγχάνει διεύρυνση φορολογικής βάσης και αύξηση των τραπεζικών διαθεσίμων. Με περαιτέρω επακόλουθο, την αύξηση της τραπεζικής ρευστότητας και τη διοχέτευση υπό τη μορφή πίστωσης, χρηματικών κεφαλαίων στην Αγορά, με περαιτέρω δυνατότητες μόχλευσης.

Είναι προφανές ότι τα ανωτέρω δεν μπορούν να εφαρμοστούν χωρίς όρια. Έτσι, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, ιδίως ηλικιωμένοι, κάτοικοι απομακρυσμένων περιοχών, πολίτες με ελλιπή παιδεία δεν έχουν την ευχέρεια προσαρμογής σε περιβάλλον ηλεκτρονικών τραπεζικών συναλλαγών ή συναλλαγών αποκλειστικά με χρήση πιστωτικών ή/και χρεωστικών καρτών. Επίσης, θα πρέπει προσεκτικά να μελετηθεί η ισορροπία χρήσης μετρητών και «πλαστικού χρήματος», ώστε τελικά η δεύτερη επιλογή να μην δημιουργήσει δυσχέρειες στη χρήση του χρήματος ως μέσου πληρωμών. Ακόμη θα πρέπει να βρεθεί, ως προς τα προσδοκώμενα φορολογικά έσοδα, η ισορροπία εκείνη μεταξύ των υπό αναγνώριση προς έκπτωση δαπανών και αυτών που δεν αναγνωρίζονται, ώστε να διασφαλισθεί η αύξηση και όχι η μείωση της φορολογικής βάσης.

Με τον μόλις ψηφισθέντα Ν.4446/2016, η παρούσα κυβέρνηση επιχειρεί την εισαγωγή του φορολογικού κινήτρου της έκπτωσης δαπανών από το φορολογητέο εισόδημα, συνδυάζοντάς το με τη χρήση τραπεζικού χρήματος. Ο τρόπος που παρέχεται το κίνητρο μοιάζει να είναι περιορισμένος. Αφορά μόνο τους μισθωτούς, τους συνταξιούχους και τους αγρότες και περιορίζεται μόνο στη δυνατότητά τους να διατηρήσουν το αφορολόγητο όριό τους (από 1.900 έως 2.100 ευρώ), με τη συγκέντρωση αποδείξεων εξοφλημένων με τραπεζικό έμβασμα, e-banking, πιστωτική ή χρεωστική κάρτα και ανάλογα με το ύψος του εισοδήματός τους: 10% για εισοδήματα έως 10.000 ευρώ, 15% από 10.001 έως 30.000 ευρώ και 20% από 30.001 και άνω.

Σε αναμονή των αποφάσεων της Γ.Γ.Δ.Ε., με τις οποίες θα καθορισθούν οι κατηγορίες των δαπανών, ελπίζουμε ότι το ως άνω μέτρο σιγά-σιγά θα επεκταθεί σε όλες τις κατηγορίες φορολογούμενων και κυρίως θα μετατραπεί από προϋπόθεση για την αναγνώριση του αφορολόγητου ορίου, σε κίνητρο μείωσης του καθαρού εισοδήματος ανεξαρτήτως αφορολόγητου ορίου.

Ασπασία Μάλλιου